

УДК 631.162

А. Г. Костирко

Миколаївський державний аграрний університет

ПЕСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ УПРАВЛІННЯ ЇХ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ

У статті проведена оцінка перспектив розвитку сільськогосподарських підприємств та обґрунтовані пропозиції щодо підвищення ефективності управління їх фінансовим потенціалом.

Ключові слова: перспективи розвитку, фінансовий потенціал, управління фінансовим потенціалом, розширене відтворення.

A. Kostyrko

PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF MANAGEMENT IN THEIR FINANCIAL POTENTIAL

In article the assessment of prospects of development of the agricultural enterprises is carried out and offers concerning management efficiency increase in their financial potential are proved.

Keywords: development prospects, financial potential, managements in financial potential, expanded reproduction.

А. Г. Костырко

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В КОНТЕКСТЕ УПРАВЛЕНИЯ ИХ ФИНАНСОВЫМ ПОТЕНЦИАЛОМ

В статье проведена оценка перспектив развития сельскохозяйственных предприятий и обоснованы предложения относительно повышения эффективности управления их финансовым потенциалом.

Ключевые слова: перспективы развития, финансовый потенциал, управления финансовым потенциалом, расширенное воспроизводство.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Особливого значення в умовах розвитку ринкової економіки набувають питання пошуку та активізації всієї сукупності можливостей розширеного відтворення

сільськогосподарського виробництва. Тому значна увага серед науковців та практиків приділяється власним можливостям підприємства, тобто його потенціалу.

Потенціал підприємства, як система, повинен забезпечувати збалансований комплекс можливостей по задоволенню потреб споживачів, інших суб'єктів за вимогами на обраних сегментах ринку, а також забезпечити сталий стратегічний розвиток підприємства, його конкурентоспроможність та здатність адаптивного пристосування до змін ринкового середовища [1].

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Теоретичні та практичні аспекти управління фінансовим потенціалом підприємств висвітлено у працях вітчизняних та зарубіжних вчених: Федоніна О. С., Краснокутської Н. С., Гудзинського О. Д., Хомякова В. І., Бикова В. Г., Фоміна П. А., Ревуцького Л. Д., Вишневської О. М. та ін. Проте питання ефективного управління фінансовим потенціалом сільськогосподарських підприємств вивчене недостатньо і потребує подальшого ґрунтовного дослідження.

Цілі статті. Дослідження передбачає оцінку перспектив розвитку аграрних підприємств на основі аналізу їх фінансового стану з метою обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності управління фінансовим потенціалом.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В умовах нестабільності зовнішнього економічного середовища, невизначеності та ризику успішно функціонують тільки ті підприємства, які мають чіткі орієнтири на майбутнє і націлені на кінцевий фінансовий результат. У зв'язку з цим необхідною є всебічна оцінка як середовища, в якому працює підприємство, так і самого підприємства, його потенціалу, рівня організації управління та ін.

З метою визначення рівня перспектив розвитку сільськогосподарських підприємств, застосуємо розроблену В. М. Якубів класифікацію за критерієм „Перспективність розвитку підприємств”. В її основу покладено співвідношення коефіцієнта Бівера та інтегрального показника фінансової стійкості підприємства, на основі чого автором запропоновано 9 класифікаційних груп, а саме: потенційні банкрути; „консерватори”;

що не витримують конкуренції; фінансово-стійкі „консерватори”; підприємства з вираженою фінансовою нестабільністю; підприємства з прихованою фінансовою нестабільністю; привабливі для інвестора підприємства; підприємства-початківці або слабо організовані; підприємства, що інтенсивно розвиваються; рентабельні з інноваційним розвитком [2].

З метою своєчасного виявлення тенденцій формування незадовільної структури балансу у прибутково працюючого суб'єкта підприємницької діяльності і вжиття випереджувальних заходів, необхідним є систематичний фінансовий моніторинг за допомогою коефіцієнта Бівера, який показує частку прибутку, що направляється на розвиток виробництва. Тенденція скорочення зазначеного коефіцієнта в кінцевому випадку призводить до незадовільної структури балансу, коли підприємство починає працювати в борг і його коефіцієнт забезпечення власними засобами стає меншим 0,1. До складу інтегрального показника входять коефіцієнти фінансової стабільності, фінансової незалежності та мобільності.

Оцінюючи фінансовий стан досліджуваних підприємств (табл. 1), можна стверджувати про наявність позитивних тенденцій за період 2008-2010рр. лише у ДП „ДГ „Еліта” МІ АПВ УААН”, про що свідчить зростання всіх коефіцієнтів за виключенням коефіцієнта оборотності готової продукції. За вищезазначеною класифікацією дане підприємство стабільно протягом досліджуваного періоду відноситься до групи рентабельних підприємств з інноваційним розвитком, що в свою чергу, на нашу думку, може слугувати індикатором інвестиційної привабливості.

Дещо інша ситуація спостерігається в таких господарствах як: СГПП „Техмет-Юг” та ТОВ „Оксамит”. У 2010 році порівняно з 2008 роком значно скоротилися майже всі показники. Зниження коефіцієнта Бівера свідчить про скорочення перспектив розвитку підприємства. Характерними ознаками цих господарств є поступове зниження прибутковості діяльності і ріст зобов'язань. Якщо у 2008 році дані підприємства були в групі рентабельних підприємств з інноваційним розвитком, то у 2010 році ТОВ „Оксамит” перейшло в класифікаційну групу „фінансово-стійкі „консерватори”. До цієї групи відносяться підприємства з високим рівнем фінансової стійкості, але з низькою здатністю до розвитку.

Таблиця 1

**Основні показники фінансового аналізу діяльності
сільськогосподарських підприємств Жовтневого району
Миколаївської області***

Роки	Коефіцієнт Бівера	Інтегральний показник фінансової стійкості	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	Коефіцієнт оборотності готової продукції
Державне підприємство „ДГ „Еліта” Миколаївського інституту АПВ української академії аграрних наук”				
2008	1,07	1,93	0,41	13,97
2009	1,12	2,07	0,43	8,94
2010	1,28	2,27	0,49	10,49
Сільськогосподарське приватне підприємство „Техмет-Юг”				
2008	1,65	1,63	1,17	21,41
2009	1,72	1,85	0,68	13,81
2010	0,75	2,12	0,45	11,04
Товариство з обмеженою відповідальністю „Вікторія”				
2008	1,28	0,99	0,59	35,72
2009	0,28	1,13	0,49	25,05
2010	2,71	1,38	0,68	24,95
Приватне підприємство „БАЯ”				
2008	0,04	0,45	2,53	4,81
2009	0,64	0,75	2,25	13,41
2010	0,34	0,81	0,63	11,24
Товариство з обмеженою відповідальністю „Оксамит”				
2008	20,73	2,24	0,82	89,83
2009	4,54	4,55	0,56	21,29
2010	-1,70	39,8	0,52	20,21

*Розраховано за даними фінансової звітності підприємств

На основі проведених досліджень можна відмітити, що спільною тенденцією для всіх аналізованих підприємств є зниження оборотності готової продукції.

У більшості сільськогосподарських підприємствах (табл. 2) у 2010 році зросла вартість готової продукції порівняно з 2008 роком, однак знизилась порівняно з 2009 роком. Виключення становить ТОВ „Вікторія”, так як вартість готової продукції на кінець 2010 року порівняно з кінцем 2008 року зросла у 2 рази, а порівняно з

2009 роком – у 3 рази. Незважаючи на те, що залишки готової продукції на кінець 2010 року дещо скоротилися порівняно з попереднім періодом, коефіцієнт оборотності, як свідчать дані табл. 1, також знизився. В такій ситуації слід враховувати також фактор ціни на сільськогосподарську продукцію та обсяги виробництва і реалізації цієї продукції.

Таблиця 2

**Динаміка залишків готової продукції
сільськогосподарських підприємств Жовтневого району
Миколаївської області на кінець року, тис. грн***

Господарства	Роки			2010р. у % до	
	2008	2009	2010	2008р.	2009р.
ДП „ДГ „Еліта” МІ АПВ УААН”	332,0	620,0	365,0	109,9	58,9
СГПП „Техмет- Юг”	21,1	499,4	443,7	у 20 разів	88,8
ТОВ „Вікторія”	200,0	146,0	414,0	у 2 рази	у 3 рази
ПП „БАЯ”	869,0	662,0	426,0	49,0	64,4
ТОВ „Оксамит”	64,4	167,2	60,1	93,3	35,9

*Розраховано за даними фінансової звітності підприємств

Однією з причин зростання заборгованості та відсутності фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств, як показує практика, є недосконалість або взагалі відсутність дієвих механізмів управління оборотними активами. Враховуючи таку ситуацію, керівництву слід акцентувати свою увагу на залишках готової продукції з метою їх оптимізації. Це дасть можливість вивільнити фінансові ресурси і тим самим підвищити фінансовий потенціал підприємства.

Ефективне управління фінансовим потенціалом сільськогосподарських підприємств здатне забезпечити не тільки просте, але й розширене відтворення. Враховуючи умови господарювання досліджуваних господарств керівництву слід звертати більшу увагу на:

- розширення сфер діяльності в напрямку переробки сільськогосподарської продукції, що в свою чергу дасть можливість розширити канали збуту продукції;

- вдосконалення системи накопичення коштів для відтворення основних засобів шляхом внесення змін в амортизаційну політику підприємства;
- створення фінансових резервних фондів;
- збільшення оборотності готової продукції з метою вивільнення фінансових ресурсів і направлення їх в напрямку інноваційного розвитку;
- залучення працівників до формування та прийняття рішень, що дасть можливість забезпечити більш високу ефективність діяльності підприємства та спільність цілей працівників і підприємства. Це, на нашу думку, також є мотиваційним чинником для самих працівників і сприяє розкриттю їх творчого потенціалу.

Залишається актуальним питання державної підтримки сільськогосподарських підприємств, яка на жаль знаходиться на досить низькому рівні. Зокрема це стосується державного втручання в податкові відносини з метою їх удосконалення, а також системи кредитного забезпечення галузі.

Висновки. На основі вищевикладеного у статті матеріалу, можна зробити висновок, що забезпечення результативності діяльності сільськогосподарських підприємств можливе при умові ефективного використання наявних ресурсів та своєчасності прийняття управлінських рішень щодо можливості реалізації свого ресурсного потенціалу. Одним із невідкладних завдань керівництва підприємства стає формування й оцінювання поточних і перспективних можливостей підприємства, тобто його потенціалу.

1. Гудзинський О. Д. Управління формуванням конкурентоспроможного потенціалу підприємств (теоретико-методологічний аспект) : [монографія] / О. Д. Гудзинський, С. М. Судомир, Т. О. Гуренко. — К.: Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України, 2010. — 212 с.
2. Якубів В. М. Збалансований розвиток аграрних підприємств у сільському зростанні : [монографія] / В. М. Якубів. — Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2011. — 320 с.